

ქეთევან ნადარეიშვილი

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი,
საქართველო

ქართველური ეთნოსების გეოპოლიტიკური როლი ე.წ. მითრიდატული ომების კონტექსტში ბერძენი მწერლების

(მემნონი, აპიანოსი, დიო კასიოსი, პლუტარქოსი,
სტრაბონი) მიხედვით

საკვანძო სიტყვები: იდენტობა; იბერები; კოლხები; გეოპოლიტიკური ფუნქცია; ბერძნული და რომაული რეპრეზენტაციები.

ქართველური ეთნოსების ისტორიული ფესვების ანალიზისას ძალზე მნიშვნელოვანია იმის განსაზღვრა, თუ როგორ მოიაზრებდნენ ანტიკურ ეპოქაში მათ იდენტობას სხვა ხალხები, როგორ იქმნებოდა წარმოდგენები ე.წ. „სხვების“ მიერ ქართველთა შესახებ ისტორიის მანძილზე. უძველეს ხალხთა შორის განსაკუთრებით საყურადღებო ანტიკური მწერლების – ბერძენებისა და რომაელების რეპრეზენტაციები გახლავთ. ანტიკური წყაროების კვლევამ ნათელყო, რომ ქართველური ეთნოსების ბერძნულ-რომაული ქსენოსტერეოტიპების ჩამოყალიბების პროცესში ანტიკური მწერლებისათვის განსაკუთრებით აქტუალური რამდენიმე დისკურსი გახლდათ, კერძოდ, ქართველური ხალხების გეოპოლიტიკური ფუნქცია დასავლეთისა და აღმოსავლეთის

გზაგასაყარზე; ქართველური ეთნოსების სხვა ეთნოსებიდან თუ რეგიონებიდან წარმომავლობა; მათი ისტორიული კავშირი ევროპის ტერიტორიაზე არსებულ სხვადასხვა დასახლებასთან; ქართველური ეთნოსების მატერიალური კულტურის, მათი ე.წ. ethea-სა თუ ადათ-წესების ასპექტები; ქართველურ ტომთა კულტურული ორიენტაცია და ელინურ ცივილიზაციასთან მათი სიახლოვე/სიშორე, როგორც მათი ცივილიზებულობის/ბარბაროსობის განმსაზღვრელი.

ქართველური ტომების ბერძნული და რომაული რეპრეზენტირების ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ეპოქა რომაული ბატონობის ხანა გახლდათ, რადგან სწორედ ამ პერიოდში ამიერკავკასია თანდათანობით ექცევა რომის იმპერიის ინტერესების სფეროში.

სხვადასხვა დროს სხვადასხვა ფორმატში ჩვენ შევისწავლეთ ქართველური ეთნოსების რომაული ბატონობის პერიოდის ლათინურენოვანი მწერლების რეპრეზენტაციები.¹ მოკლედ რომ შევაჯამოთ, მათ შესახებ შემდეგი შეიძლება ითქვას: ქართველური ეთნოსების ლათინურენოვანი მწერლების წარმოსახვაში კვლავ ინარჩუნებს აქტუალობას ძველი თემები. ამასთან, ამ პერიოდის რომაელი მწერლებისათვის უაღრესად მნიშვნელოვანი ხდება ქართველური ეთნოსების გეოპოლიტიკური ორიენტაციისა თუ პოლიტიკური პრეფერენციების საკითხები. ბუნებრივია, ამ კუთხით კვლევის შემდგომ ეტაპს ამავე ეპოქის ბერძენ მწერალთა რეპრეზენტაციების შესწავლა წარმოადგენს. უნდა ითქვას, რომ დასახელებული პერიოდის ბერძენ მწერლებთან მსჯელობა ქართველური ეთნოსების გეოპოლიტიკური ორიენტაციის თაობაზე საკმაოდ მოცულობითია და ეს ხდება, როგორც წესი, ამა თუ იმ მნიშვნელოვანი პოლიტიკური მოვლენის კონტექსტში (იგულისხმება ომები, პოლიტიკური დაპირისპირება, დიპლომატიური ურთიერთობა და სხვ.). ამჯერად ამ საკითხს სწორედ ძველი მსოფლიოს ერთ-ერთი უდიდესი პოლიტიკური მოვლენის – ე.წ. მითრიდატული ომების კონტექსტში განვიხი-

¹ Nadareishvili 2016; ნადარეიშვილი 2016; ნადარეიშვილი 2019.

ლავთ, იმ ომების კონტექსტში, რომლებიც უაღრესად აქტუალური იყო რომისა და აღმოსავლეთის ურთიერთობისთვის.

მითრიდატული ომების მნიშვნელოვანებამ ანტიკურობის სხვადასხვა პერიოდში მასზე დიდძალი ლიტერატურის შექმნა განაპირობა. ამ ლიტერატურაში თავისი გარკვეული ადგილი ქართველურ ეთნოსთა შესახებ თხრობას უჭირავს, რამეთუ ისინი ამ ომის სხვადასხვა ეტაპზე აქტიურად ფიგურირებენ. ასე მაგალითად, სტრაბონი არაერთხელ აცხადებდა, რომ საქართველოს ამბებს მითრიდატეს ომების აღმწერელთაგან და პომპეუსის ლაშქრობასთან დაკავშირებული მონათხრობებიდან იცნობდა.² ჩვენ საკვლევი თემა – მითრიდატულ ომებში ქართველური ტომების გეოპოლიტიკური იდენტობის საკითხი სწორედ ე.წ. მითრიდატეს ისტორიკოსების – მემნონის, აპიანოსის, პლუტარქოსის, დიო კასიოსისა და ასევე სტრაბონის რეპრეზენტაციათა მიხედვით შევისწავლეთ.³

ნაშრომის ფორმატიდან გამომდინარე გადავწყვიტეთ გვერდიგვერდ წარმოგვედგინა მითრიდატული ომების პანორამა და ზემოთ ჩამოთვლილ ავტორთა რეპრეზენტაციები ქართველური ეთნოსების გეოპოლიტიკური ორიენტაციის შესახებ, მით უფრო, რომ სწორედ ეს ავტორები გვევლინებიან ჩვენი ისტორიის ამ მონაკვეთის პოლიტიკური ისტორიის წყაროდ.

პონტოს მეფე მითრიდატე VI ევპატორი (ძვ.წ. 116-63 წწ.) უკვე მეფობის დასაწყისში აქტიურად იბრძვის თავისი სამეფოს გასაფართოებლად – პონტოს სამეფოს უერთებს შავიზღვისპირეთის არაერთ ქვეყანას და თავის მორჩილებაში გადაჰყავს მთელი აღმოსავლეთ და ჩრდილო შავიზღვისპირეთი ტავროსულ ქერსონესამდე.⁴ შესაბამისად, მის სამეფოს უერთდება კოლხეთი,

² ყაუხჩიშვილი 1976, 137.

³ მემნონი, სავარაუდოდ ძვ.წ. I – ახ.წ. I სს.; პლუტარქოსი – I-II სს.; აპიანოსი – I-II სს.; დიო კასიოსი – II-III სს.; სტრაბონი – ძვ.წ. I – ახ.წ. I სს.

⁴ გორდეუზიანი 2018, 302. მეცნიერი ყურადღებას ამახვილებს სტრაბონის ცნობაზე – XII, 3, 28, რომლის მიხედვითაც მითრიდატესი გახდა კოლხეთისა და „ყველა იმათი“ ბატონი, რომლებიც გადასცა თუ დაუთმო ანტიპატროსმა. მისი აზრით, „ყველა იმათში“ იგულისხმებიან ის ტომები, რომლებიც მანამდე ანტიპატროსის (მცირე არმენიის მმართველის) ქვეშევრდომები იყვნენ. მათ შორის კი შეიძლება მოაზრებულ იქნენ კოლხეთის ფარგლებს გარეთ აღმოჩენილი ქართველური ტომები.

მცირე არმენია, ბოსფორის სამეფო. სტრაბონი „გეოგრაფიაში“ ორ ადგილას აღნიშნავს, რომ მითრიდატეს ხელში კოლხეთი მას შემდეგ გადავიდა, რაც მისი ძალაუფლება მნიშვნელოვნად გაძლიერდა (Str. XI,2,18; XII,3, 28). კოლხეთის ანექსიის ფაქტს გამოკვეთილად აფიქსირებენ მემნონი და აპიანოსი. მემნონის მიხედვით, „მითრიდატემ ომით დაიმორჩილა ფასისის მიდამოები“ (Memn. XV, 30,3). აპიანოსი კოლხების ხსენებისას მათ მებრძოლ ბუნებას უსვამს ხაზს და კარგ მეომრებად მოიხსენიებს (App. Mith. 15).⁵

სამწუხაროდ, არცერთი ანტიკური ავტორი მითრიდატეს მიერ კოლხეთის დაპყრობის თარიღს არ გვამცნობს. მეცნიერებაში არ არის ერთიანი მოსაზრება, თუ როდის მოხდა კოლხეთის ანექსია. ერთი მოსაზრების თანახმად, ძვ.წ. 110-10 წწ-ში მითრიდატე ხელთ იგდებს ფასისის მიდამოებს, ძვ.წ. 105-90 წწ-ში კი მის შიგნითა, ცენტრალურ რეგიონებს.⁶ სხვათა აზრით, მითრიდატემ კოლხეთი ბოსფორის სამეფოს შეერთების შემდეგ, ე.ი. ძვ.წ. 107 წლის შემდეგ დაიპყრო.⁷

კოლხეთი პონტოს სამეფოს სატრაპია ხდება. სტრაბონის მიხედვით, იქ მმართველად და გამგებლად ქვეყნისა მუდამ იგზავნებოდა ვინმე მითრიდატეს მეგობართაგანი (Str. XI, 2,18). ამ უკანასკნელის ფუნქცია სანაოსნო სამსახურისთვის პონტოს სამეფოს უზრუნველყოფა იყო (იგულისხმება, უპირველეს ყოვლისა, საშენი მასალა – ხე-ტყე ფლოტისთვის). სტრაბონისვე ცნობით, მითრიდატეს კოლხეთში 75 ციხე-სიმაგრე აუშენებია, რომლებშიც თავისი განძეულობის დიდი ნაწილი ჰქონდა მოთავსებული (Str. XII, 3,28).

ამის შემდეგ მითრიდატე არმენიის მეფე ტიგრან II-სთან ერთად იბრძვის მთელი მცირე აზიის ხელში ჩასაგდებად.⁸ მითრიდატე ამ ომს რომაელთა წინააღმდეგ აზიელთა საღვთო

⁵ ეს ცნობები გვადლევს საფუძველს ვივარაუდოთ, რომ აქ მითრიდატეს სერიოზული წინააღმდეგობა დახვდა. იხ. ფიფია 1998, 18-23.

⁶ Лордкипанидзе 1970, 17-19; ლომოური 1962, 21.

⁷ Дундуа 1982, 20-21; ო. ლორთქიფანიძის აზრით, კოლხეთის ანექსია ძვ.წ. 105 წლის შემდეგ არაუგვიანეს 90-იანი წლების დასასრულისთვის უნდა განხორციელებულიყო (ლორთქიფანიძე 2010, 233).

⁸ მელიქიშვილი 1970, 500.

ომად აცხადებს და საწყის ეტაპზე წარმატებებსაც აღწევს. ბუნებრივია, მას უპირისპირდება რომი, რომელიც ძვ.წ. II ს-იდან მოყოლებული მცირე აზიას თავისი ინტერესების სფეროდ მიიჩნევს.

გარკვეული პერიოდის შემდეგ მითრიდატეს დამორჩილებული მოსახლეობაც უპირისპირდება, რომელმაც ნახა, რომ პონტოს მეფის ბატონობა რომაელებზე უკეთესი არ იყო. აპიანოსი გვამცნობს, რომ პონტოში დაბრუნებულმა მითრიდატემ გადამდგარ კოლხებსა და ბოსფორელებს ომი გაუმართა (App. *Mith.* 64). კოლხები მითრიდატეს მისი ვაჟიშვილის, სახელად მითრიდატეს, მეფედ დაყენებას მოსთხოვენ. პონტოს მეფე მათ თანხმდება და ძვ.წ. 83 წ-ს მათ თავის ვაჟიშვილს უგზავნის მეფედ. ეს კი ნიშნავდა იმას, რომ კოლხეთი კვლავ სამეფოს (თუმცა ვასალურის) სტატუსს იბრუნებს. მაგრამ ეს დიდი ხანი არ გრძელდება. მორიგი სამხედრო წარმატებების მოპოვების შემდეგ, მითრიდატე კოლხებს მეფეს კვლავ ართმევს. იგი საკუთარ შვილს ღალატში ადანაშაულებს. მეფე ეჭვობდა, რომ კოლხების უწინდელი აჯანყება მისი ვაჟის მიერ იყო მოწყობილი, რომელსაც მეფობა სურდა. აპიანოსის გადმოცემით, მითრიდატემ „მოაყვანილა იგი... და შემდეგ დიდხანს არ გაუვლია, რომ მოკლა კიდევაც“ (App. *Mith.* 64). თ. ღუნდუას ვარაუდით, მითრიდატე VI-მ შვილის წინააღმდეგ სამხედრო ძალა გამოიყენა. მეცნიერის მიხედვით, მამა-შვილის სამხედრო შეტაკება ვანში (ვანს იგი მითრიდატეს ვაჟის სამეფო რეზიდენციად თვლის) უნდა მომხდარიყო, რის საბუთადაც მას ვანში აღმოჩენილი ნახანძრალი მიაჩნია.⁹ სავარაუდოდ, მით-

⁹ ღუნდუა 2017, 84. მითრიდატე უმცროსის რეზიდენციის ადგილმდებარეობას ო. ლორთქიფანიძე საკმაოდ რთულ და სადისკუსიო საკითხად თვლის (ლორთქიფანიძე 2010, 236).

თ. ღუნდუა ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ კოლხები მითრიდატესგან მეფედ კონკრეტულად მის ვაჟს – მითრიდატეს მოითხოვდნენ. იგი არ გამორიცხავს, რომ მითრიდატე უმცროსი, შესაძლოა, მამის წარუმატებლობის პერიოდში დაკავშირებოდა კოლხებს და ისინი აჯანყებისკენ წაექუზებინა. თუმცა ამასთან, მეცნიერის აზრით, კოლხების განდგომა უფრო დრამა მიზუზებით იყო ინსპირირებული, რომლებშიც ანტიმითრიდატული განწყობა უნდა იგულისხმებოდეს (ღუნდუა 2017, 87 შმდგ).

რიდატე უმცროსი სიკვდილით ძვ.წ. 80 წ-ს დასაჯეს. ამის შემდეგ კოლხეთი კვლავ სატრაპია გახდა.

ძვ.წ. 73 წ-ს მითრიდატე რომაელებთან მესამე ომს იწყებს, რომლის დროსაც ლუკულუსის სარდლობით რომაელები რამდენიმე მნიშვნელოვან გამარჯვებას აღწევენ. ძვ.წ. 70 წ-ს რომაელთა მთავარსარდალი პონტოს სამეფოს დედაქალაქს – სინოპეს არტყამს ალყას. ამ დროს მახარე – მითრიდატეს მეორე ვაჟი-შვილი დალატობს მამას და ლუკულუსს მეგობრობას და მოკავშირეობას სთავაზობს. იგი რომაელებს სინოპელებისთვის მომზადებულ სურსათსაც უგზავნის. მაშინ კლეოქარესის (მითრიდატეს ერთგული მთავარსარდლის) მომხრეები ტოვებენ ქალაქს და პონტოს აღმოსავლეთ მხარეში აფარებენ თავს. აქ ლაზები და სანიგები სახლობენ (Memn. 37,4-7).¹⁰ როგორც ამ პასაჟიდან ჩანს, ეს ადგილები – ანუ კოლხეთის რეგიონები მითრიდატეს მიმართ ამ ეტაპზე ლოიალურობით გამოირჩევა.

ძვ.წ. 69 წ-ს რომაელები არმენიაში შედიან და ქ. ტიგრანოკერტას ალყაში მოაქცევენ. სწორედ ამ დროს გამოდიან საომარ ასპარეზზე იბერები და ალბანები. ისინი ტიგრან II-ისა და პონტოს მეფის მოკავშირეებად გვევლინებიან „... კარგი განწყობილების გამო, ან საჩუქრებით მოსყიდულები“, გვამცნობს პლუტარქოსი (Plut. Luc. XXVI). ამდენად, ერთი თუ მეორე მიზეზის გამო მათი საბრძოლო მოტივაციის თაობაზე ერთი შეიძლება ითქვას – ჩამოთვლილი ხალხები წინააღმდეგი არიან აღმოსავლეთით რომის დაპყრობითი პოლიტიკისა.

მომდევნო, ძვ.წ. 68 წ-ს არმენიის დედაქალაქ არტაქსატასთან გამართული ბრძოლის დროს რომაელების წინააღმდეგ კავკასიისა და აზიის ხალხთა ფართო კოალიცია გამოდის, რომელთა წინა ხაზზე ცხენოსანი მშვილდოსნები – მარდები და შუბოსანი იბერები იდგნენ. პლუტარქოსის მიხედვით, ტიგან II როგორც საუკეთესო მებრძოლთ, სწორედ მათ უცხადებდა ნდობას (Plut.

¹⁰ სატომო სახელი Λαζίαι, როგორც თ. ყაუხჩიშვილი აღნიშნავს, ყველაზე ადრე მემნონთან გვხვდება, შემდეგ კი პლინიუსთან. მეცნიერის მიხედვით, პონტოს უკიდურესი აღმოსავლეთი ნაწილი ბერძნებისთვის შავი ზღვის აღმოსავლეთ სანაპიროს ჩრდილო მონაკვეთი იყო. შესაბამისად, მემნონთან ლაზები სადღაც დიოსკურიასთან ცხოვრობდნენ სანიგებთან ერთად (ყაუხჩიშვილი 1976, 171-72).

Luc. XXXI). ორივე ბრძოლაში რომაელები იმარჯვებენ, თუმცა ლუკულუსი მიზეზთა და მიზეზთა გამო ომის გაგრძელებას ვერ ახერხებს.

ამ ომების გარდამტეხი ეტაპი ძვ.წ. 66 წ-ს დგება, როდესაც რომაელთა მთავარსარდლად პომპეუსი ინიშნება. პომპეუსი უკვე დასუსტებულ მითრიდატეს „მცირე არმენიაში“ ამარცხებს (*Dio Cass. IXL*).¹¹ მითრიდატე სასწრაფოდ ტოვებს პონტოს და ბოსფორის სამეფოსკენ მიმავალი გზად კოლხეთში ჩერდება.

წყაროთა ფრაგმენტული ხასიათიდან გამომდინარე მითრიდატეს გაქცევის მარშრუტი დავის საგანია. სტრაბონი გვამცნობს: „... პომპეუსის მიერ დევნილი მითრიდატე აქ გამოიქცა, პონტოს სამეფოს ამ უკიდურეს [კუთხეში], დაიპყრო დასტირასთან აკილისენეს წყალუხვი მთა... და აქ ცხოვრობდა მანამ, სანამ ალყაშემორტყმული იძულებული არ გახდა გაქცეულიყო მთების გადაღმა კოლხეთში და იქიდან ბოსფორში“ (*Str. XII, 3,28*). აპიანოსის მიხედვით, დევნილი მითრიდატე შეჭრილა „ხოტენეში, არმენიაში. აქ მან უკუაგდო ხოტენები და იბერები, რომლებიც მას ისრითა და შურდულებით აბრკოლებდნენ და მდინარე აფსაროსზე გადავიდა“ (*App. Mith. 101*).¹² ამ ორი წყაროს შეჯამებით გამოდის, რომ მითრიდატეს კოლხეთისკენ სვლა ევფრატის მახლობლად, აკელისენეს წყალუხვ მთასთან დაუწყია, შემდეგ ხოტენესთან მდ. აფსაროსზე (თან. ჭოროხზე) გადასულა. კიდევ უფრო დაუზუსტებელია, თუ რა გზით იარა მან აფსაროსიდან დიოსკურიამდე, სადაც, აპიანოსის მიხედვით, მითრიდატემ ზამთარი გატარა (*App. Mith. 101*).¹³

საყურადღებოა ის გარემოება, რომ პონტოს მეფე ძვ.წ. 66-65 წწ-ის ზამთარს ატარებს არა კოლხეთის ცენტრალურ რეგიონში მდებარე ქალაქში, არამედ პროელინურად განწყობილ დიოსკურიამში. ამისი მიზეზი, ნ. ლომოურის ვარაუდით, კოლხთა

¹¹ *SC. XXIX*, 951-ის კომენტატორის მიხედვით, ჩვენ შეგვიძლია მხოლოდ ის ვივარაუდოთ, რომ პომპეუსმა ალყა შემოარტყა მითრიდატეს ჯარის გარკვეულ დაჯგუფებებს ნიკოპოლისის მახლობლად.

¹² გორდეუზიანის აზრით, ამ შემთხვევაში მხოლოდ ხოტენეს ტერიტორიაზე მოსახლე იბერების მოკრძალებული ლაშქარი იგულისხმება (გორდეუზიანი 2018, 304).

¹³ იხ. ასევე ლორთქიფანიძე 2010, 238.

ლოიალობაში მითრიდატეს დაეჭვება უნდა ყოფილიყო.¹⁴ შემდეგ წელს მითრიდატე მეოტური ტომების დახმარებით ახერხებს ბოსფორის სამეფოს დაბრუნებას, რომელიც მის ვაჟს – მახარეს ჰქონდა ხელში ჩაგდებული, თუმცა, საბოლოოდ, ძვ.წ. 63 წ-ს სიცოცხლეს თვითმკვლელობით ასრულებს.

დიო კასიოსისა და პლუტარქოსის გადმოცემების მიხედვით, პომპეუსი მითრიდატეს არ დადევნებია. მისთვის, როგორც ჩანს, უპირველეს ამოცანას მითრიდატეს მოკავშირეების – იბერთა და ალბანთა დამარცხება წარმოადგენდა. განსხვავებულ ვერსიას გვთავაზობს აპიანოსი. მისი თქმით, პომპეუსმა მისდია მითრიდატეს კოლხებამდე, კოლხეთში ჩავიდა, მოიარა კოლხეთი, კოლხეთის მიღმა კი მისი დევნა შეწყვიტა. აპიანოსი გვატყობინებს, რომ ტომთა ნაწილი მას ატარებდა, მაგრამ ალბანთა და იბერთა მეფეები ასე არ მოიქცნენ და 70 000 კაცით პომპეუსს მდ. კირნოსთან (მტკვართან) ჩაუსაფრდნენ. როცა ამ ჩასაფრების შესახებ შეიტყო, რომაელთა მხედართმთავარმა მდინარეზე ხიდი გასდო და ბარბაროსები ტყეში შერევა. ისტორიკოსის მიხედვით, იბერები და ალბანები ერთობ დახელოვნებულნი იყვნენ ტყეში ბრძოლაში. ისინი იმალებიან და უჩინრად ესხმიან მტერს თავს. სწორედ ამიტომ პომპეუსმა მათ ალყა შემოარტყა, ცეცხლი წაუკიდა, გამოსულებს კი დევნიდა, ვიდრე ყველამ მძევლები და საჩუქრები არ გამოუგზავნაო (App. *Mith.* 103). აქედან შემობრუნებულ პომპეუსს კი არმენიაზე გაულაშქრავს, ბრალს სდებდა რა ტიგრანს მითრიდატეს დახმარებაში (App. *Mith.* 104).

იბერთა და ალბანთა წინააღმდეგ პომპეუსის გაბრძოლების ამ აპიანოსისეულ მონათხრობს ლომოური არაზუსტ ვერსიად თვლის და უპირატესობას დიო კასიოსისა და პლუტარქოსის გადმოცემებს ანიჭებს, რომლებიც ძირითად მოვლენათა შესახებ ერთმანეთს ემთხვევა. ამ უკანასკნელთა მიხედვით კი პომპეუსს თავდაპირველად ტიგრანი დაუმარცხებია, შემდეგ ალბანელები, მომდევნო წლის ზაფხულს ულაშქრია იბერიაში და ბოლოს კოლხეთში წასულა.¹⁵

¹⁴ ლომოური 1962, 297 შმდგ.

¹⁵ ლომოური 1966, 99.

დიო კასიოსის მიხედვით, არმენიაში ჩატარებული სამხედრო ოპერაციების შემდეგ პომპეუსმა ჯარი სამად გაჰყო და მდ. კირნოსთან დაიზამთრა. მიუხედავად იმისა, რომ ალბანები თავდაპირველად რომაელ მთავარსარდალს თავიანთ მიწა-წყალზე გატარებას პირდებიან (Plut. *Pomp.* XXXIV), მოულოდნელად კრონოსის დღესასწაულის წინ 40 000 ლაშქრით თავს ესხმიან მას. დიო კასიოსის მიხედვით, მათ, ერთი მხრივ, ახალგაზრდა ტიგრანის სიამოვნება უნდოდათ, რაკილა მათი მეფის – ოროიდესის მეგობარი იყო, მეორე მხრივ, კი რომაელების ალბანიაში შეჭრისა ეშინოდათ. საბოლოოდ, ალბანელები რომაელებთან მარცხდებიან და დაჟინებული თხოვნის შემდეგ ზავს სდებენ რომთან (Dio Cass. XXXVI, 54).

ძვ.წ. 65 წ-ს პომპეუსი იბერთა წინააღმდეგ ილაშქრებს. პლუტარქოსის მიხედვით, იბერები რიცხოვნებით ალბანებს არ ჩამოუვარდებოდნენ, გულადობითაც სხვებზე უფრო მამაცნი იყვნენ (Plut. *Pomp.* XXXIV). ამ შემთხვევაშიც საყურადღებოა, თუ როგორ მოიაზრებს ბერძენი მწერალი იბერთა საბრძოლო მოტივაციას – იბერებს ძალიან უნდოდათ მითრიდატესთვის ეამებინათ და პომპეუსი უკუეჭიათო (Plut. *Pomp.* XXXIV).

დიო კასიოსის უფრო ვრცელი მონათხრობის მიხედვით, იბერთა მეფემ, არტოკესმა დესპანი გააგზავნა პომპეუსთან მეგობრობის აღქმით, მაგრამ მალულად უეცარ თავდასხმას ამზადებდა. პომპეუსმა ეს შეიტყო, არ აცალა, მოულოდნელად შეიჭრა იბერთა ტერიტორიაზე და აკროპოლისს მიაღდა. მრავალეტაპიანი ბრძოლის შემდეგ იბერები მარცხდებიან პომპეუსთან და ზავს ითხოვენ.¹⁶ რომაელი მხედართმთავარი იბერთა მეფეს მძევლად შვილების მიცემას სთხოვს. იბერთა მეფე ამას აჭიანურებს, თუმცა საბოლოოდ იძულებულია დასთანხმდეს პომპეუსს და მათ შორის ზავი იდება (Dio Cass. XXXVII, 2). პლუტარქოსის გადმოცე-

¹⁶ ყაუხჩიშვილი 1976, 182. პლუტარქოსის მიხედვით, ამ ბრძოლაში იბერებს საკმაოდ დიდი ჯარი ჰყავდათ – მათგან 9 000 კაცი მოკლულ იქნა, ხოლო ათი ათასზე მეტი რომაელებს ჩაუვარდათ ტყვედ (Plut. *Pomp.* XXXIV). ეს რიცხვი იბერიის მოსახლეობის მრავალრიცხოვნებაზე მეტყველებს. პლუტარქოსიც წერს, რომ კავკასიონის იმ ტომთა შორის, რომლის მიწა-წყალზე გავლითაც გაემართა პომპეუსი მითრიდატეს წინააღმდეგ, ყველაზე მრავალრიცხოვანი ალბანები და იბერები იყვნენო (Plut. *Pomp.* XXXIV).

მით, არტოკესმა რომაელს დიდებული ძღვენი – ოქროს საწოლი, ტახტი და მაგიდა გაუგზავნა (Plut. Pomp. XXXVI). ამ ამბავს რომაელ მწერალთა რეპრეზენტაციებშიც ვხვდებით. ყოველივე ეს იბერიის მეფის ფინანსურ სიძლიერეზე მეტყველებს და ამასთან, გარკვეულწილად, უკავშირდება ბარბაროსთა ცნობილ სტერეოტიპს – ფუფუნებისა და ოქროს მოყვარულობას.¹⁷

ალბანთა და იბერთა დალაშქვრის შემდეგ პომპეუსმა გადაწყვიტა კოლხეთში ჩასულიყო, იქიდან კი ბოსფორისკენ დაძრულიყო მითრიდატეს წინააღმდეგ. ის „დაიდრა განზრახული მიმართულებით და გაიარა კოლხთა მიწა და მათი მიმდებარე მეზობელი ქვეყნები, მოქმედებდა რა ზოგან დარწმუნებით, ზოგანაც დაშინებით“ (Dio Cass. XXXVII, 3). ნ. ლომოურის მიხედვით, ეს ცნობა მოწმობს შემდეგს – „კოლხეთში მოსახლე ცალკეული ტომები პომპეუსს ნებაყოფლობით არ ნებდებოდნენ და ამ უკანასკნელს უხდებოდა რომაელთათვის ჩვეული გზით – ხან დიპლომატიით, ხან კი ძალით ამ მხარის დამორჩილება“.¹⁸ გ. მელიქიშვილს მიაჩნია, რომ კოლხეთში პომპეუსს ბევრჯერ მოუხდა შებრძოლება ადგილობრივ მოსახლეობასთან, რაზეც მეტყველებს კოლხთა სკეპტუხის – ოლთაკესის დატყვევება.¹⁹

კოლხეთის დამორჩილებისა და მითრიდატეს სიკვდილის შემდეგ პომპეუსი კოლხთა დინასტიად არისტარქოსს ნიშნავს. აპიანოსი პომპეუსის მიერ დაპყრობილ ქვეყნებში მმართველების დაყენებას დაწვრილებით გადმოგვცემს (App. Mith. 114).²⁰

¹⁷ ნადარეიშვილი 2019.

¹⁸ ლომოური 1966, 110; გორდუზიანი 2018, 304. რ. გორდუზიანის მიხედვით, ანტიკური წყაროები არ გვაწვდის საკმარის ცნობებს იმის შესახებ, თუ რა წინააღმდეგობა შეხვდა პომპეუსს კოლხეთში (იგულისხმება რა სახის – შენიშვნა ჩვენია, ქ.ნ.). ამის პარალელურად, მეცნიერი ასხენებს ვანის ნაქალაქარში ამ პერიოდში მომხდარი დიდი ნგრევისა და ხანძრის კვალს, რაც, შესაძლოა, პომპეუსის ლაშქრობის შედეგი ყოფილიყო.

¹⁹ მელიქიშვილი 1970, 504. კ. ფიფიას მიხედვით, პომპეუსს „სკეპტუხიათა ნაწილის დამორჩილება ბრძოლით მოუწია“ (ფიფია 2012, 12).

²⁰ თავის მხრივ, სტრაბონიც გვიყვება, რომ მითრიდატეს დამარცხების შემდეგ პომპეუსმა თავის თანამებრძოლ დინასტებს გაუნაწილა არმენიასთან და კოლხეთის ირგვლივ მდებარე ადგილები (Str. XII, 3,1). თუმცა სტრაბონი საკუთრივ კოლხეთში დინასტიის დაყენების ფაქტის შესახებ არ წერს.

კოლხეთის დამორჩილების შემდეგ პომპეუსმა ალბანთა წინააღმდეგ ლაშქრობა განიზრახა. რათა ამ უკანასკნელთათვის თავდასხმა მოულოდნელი ყოფილიყო, მთავარსარდალმა შემოვლითი გზა აირჩია, რომელიც არმენიაზე გადიოდა. რაინაკის მიხედვით, სწორედ პომპეუსის ლაშქრობის ამ მონაკვეთში ჰქონდა ადგილი ერთ-ერთი ქართველური ტომის, კერძოდ ჰეპტაკომეტების (სტრაბონი მათ მოსინიკებთან აიგივებს) დაპირისპირებას რომაელი მთავარსადლის რაზმებთან. სტრაბონის გადმოცემით, ჰეპტაკომეტების ველურმა ტომებმა, რომლებიც სკიდიესის მთებში ბინადრობენ, ამოწყვიტეს პომპეუსის სამი რაზმი. მათ გამაცოფებელი თაფლი შეურიეს კრატერებში. პომპეუსის ჯარისკაცებმა ეს რომ იგემეს, დაგიჟდნენ და ჰეპტაკომეტებმაც ისინი ადვილად გაჟლიტეს (Str. XII, 3,18).²¹ ეს ეპიზოდი ამ ტომთა გარკვეულ პრეფერენციებზე უნდა მეტყველებდეს.

აღმოსავლეთის ლაშქრობის წარმატებით დამთავრების შემდეგ პომპეუსმა რომში გრანდიოზული ტრიუმფი გადაიხადა. პომპეუსის ტრიუმფში მონაწილე დაპყრობილ ხალხთა შორის იყვნენ აღმოსავლეთ იბერები (App. *Mith.* 117). სხვა დამორჩილებულ მმართველთა შორის წარმოდგენილი იყვნენ კოლხთა სკეპტუხი ოლთაკესი, იბერთა სამი და ალბანთა ორი წინამძღოლი. საზეიმო მსვლელობისას სხვა ნივთებთან ერთად მიჰქონდათ ფირფიტა. მასზე იმ მეფეთა სახელების გვერდით, რომლებიც რომაელებმა დაამარცხეს, ვხვდებით იბერთა მეფის – არტოკესის და ალბანთა მეფის – ოროიძესის სახელებსაც (App. *Mith.* 117).

რა შეიძლება დასკვნის სახით ითქვას მითრიდატულ ომებში ქართველური ეთნოსების საომარ მოტივაციებსა თუ პოლიტიკურ პრეფერენციებზე, როგორც ამას ბერძენი ავტორები ხედავდნენ? პლუტარქოსის მიხედვით, ტიგრანოკერტასთან გამართული ბრძოლისას იბერები ალბანებთან ერთად მითრიდატეს და ტიგრანის მოკავშირეები არიან ტიგრანის მიმართ კარგი განწყობისა თუ მეფის საჩუქრებით მოტივირებულნი. შესაბამისად, ისინი ამა თუ იმ მიზეზის გამო რომის ექსპანსიის წინააღმდეგ გამოდიან,

²¹ Reinach 1890, 398 – მოგვყავს მანანდიანის მიხედვით (Манандян 1939, 78).

ანტირომაულ ბანაკს მიეკუთვნებიან. დასკვნით ეტაპზე, როდესაც მითრიდატე უკვე დამარცხებულია, იბერები და ალბანები უკვე დამოუკიდებლად აგრძელებენ რომაელებისადმი წინააღმდეგობის გაწევას. პლუტარქოსის მიხედვით, იბერები ამას იმიტომ აკეთებდნენ, რომ ძალიან უნდოდათ მითრიდატესთვის ეამებინათ და პომპეუსი უკუეციათ.²² დიო კასიოსის მიხედვით, ალბანებს, რომლებიც რომაელებს არმენიაში დაესხნენ თავს, ამისთვის ორი მიზეზი ჰქონდათ – პირველი, უნდოდათ ახალგაზრდა ტიგრანისთვის ესამოვნებინათ, მეორეც – რომაელების ალბანეთში შეჭრის ეშინოდათ. ბერძენი ისტორიკოსი ხაზს უსვამს იმას, რომ ალბანები მზაკვრულად მოქმედებდნენ, პომპეუსისთვის მიცემულ პირობას ტუნავნენ. ასევე ვერაგულად იქცევიან იბერები (განსხვავება ამ მოქმედებათა შორის ისაა, რომ იბერები საკუთარ ტერიტორიაზე იბრძვიან), ვერაგულად იმიტომ, რომ პომპეუსს დესპანს უგზავნიან მეგობრობის აღქმით, სინამდვილეში კი უეცარ თავდასხმას ამზადებენ. ვფიქრობთ, იბერთა და ალბანთა საომარი მოტივაციების გააზრებისას, ბერძენ მწერალებთან, განსაკუთრებით კი დიო კასიოსთან, ამკარად იკვთება ავტორის მიკერძოება. დიო კასიოსის მიხედვით, რომის სტრატეგიულ ამოცანას არ წარმოადგენს ალბანთა და იბერთა წინააღმდეგ ომი და მხოლოდ ამ უკანასკნელთა საქციელი იწვევს პომპეუსის, რომაელთა მთავარსარდალის, საპასუხო ქმედებას. ბერძენი ისტორიკოსის თვალთახედვით, პომპეუსი ამ ხალხებს მხოლოდ იმას სთხოვს, რომ მათ თავიანთ ტერიტორიაზე ჯარი გაატარებინონ, ისინი კი ერთს პირდებიან, მეორეს კი აკეთებენ (ან განუზრახავთ, რომ გააკეთონ).

მემნონი, აპიანოსი, დიო კასიუსი და პლუტარქოსი მითრიდატეს მიმართ კოლხების განწყობის თაობაზე არაფერს არ მოგვითხრობენ (მათგან ვიცით მხოლოდ ფაქტები, რომლებიც ზემოთ მოვიხსენიეთ: მითრიდატეს მიერ ფასისის მიდამოების დაპყრობა და კოლხების აჯანყება და მითრიდატესთვის მისი

²² ყაუხჩიშვილი 1976, 182. ბუნებრივია, მეცნიერები კრიტიკულად უდგებიან იბერთა მოტივაციის ამგვარ წარმოდგენას. ბრძოლა იბერიის ტერიტორიაზე მიდის. შესაბამისად, იბერები თავს იცავენ. თ. ყაუხჩიშვილის მიხედვით, ეს კიდევ საკითხავია, რამდენად მითრიდატეს საამებლად უნდოდათ იბერებს პომპეუსის უკუეცვა.

შვილის მეფედ დასმის მოთხოვნა). რაც შეეხება ამის თაობაზე მეცნიერთა ვარაუდებს, ზემოთ ჩვენ მოვიყვანეთ ნ. ლომოურის მოსაზრება, რომლის თანახმადაც, ლტოლვილმა მითრიდატემ ზამთარი კოლხთა ცენტრალურ ქალაქში იმიტომ არ გაატარა, რომ მათ ლოიალობაში დარწმუნებული არ იყო. მეორე მხრივ, ისინი ნებაყოფლობით არც პომპეუსს ნებდებიან და იმიტომ ამ უკანასკნელს კოლხეთში ხან დარწმუნებით უწევს მოქმედება, ხანაც – ძალის გამოყენება. მოვიყვანეთ ასევე თ. დუნდუას თვალსაზრისი მითრიდატე უმცროსის პოლიტიკური პრეფერენციების შესახებ.

სტრაბონის ცნობები მითრიდატე VI-ის და კოლხთა ურთიერთობის შესახებ, როგორც მეცნიერებამია აღნიშნული, ძუნწი, თუმცა საყურადღებოა. მათ ფაქტობრივი ხასიათი აქვთ. როგორც ზემოთ წარმოვადგინეთ, სტრაბონი გვამცნობს მითრიდატეს ხელში კოლხეთის გადასვლას, ამ მმართველობის ხასიათს; კოლხეთის ფუნქციას მითრიდატესთვის; მითრიდატეს გაქცევის მარშრუტს (ნაწილობრივ). რაც შეეხება პომპეუსის ლაშქრობას უშუალოდ კოლხეთში, ამაზე სტრაბონის „გეოგრაფიაში“ არაფერია ნათქვამი. ზემოთ მოყვანილი ამონარიდები (Str. XII, 3,1; XII, 3,18) კოლხეთის გარეთ მდებარე ადგილებს/ქართველურ ტომებს ეხება.²³

აი, ამგვარად წარმოგვიდგება ალბანების და იბერების საბრძოლო მოტივაცია და მათი გეოპოლიტიკური იდენტობა რომისა და მითრიდატეს დაპირისპირების კონტექსტში ბერძენ ისტორიკოსთა აღქმით. რაც შეეხება მეორე მხარის – რომის დამოკიდებულებას და მის ქმედებას ალბანთა და იბერთა მიმართ, ამ მწერალთა მიხედვით, მას იძულებითი ხასიათი აქვს. საყურადღებოა, რომ ამგვარ ნარატივს აგრძელებენ რომაული ეპოქის სხვა ისტორიკოსებიც. მოვლენათა ასეთი შეფასება არ არის გაუგებარი – რომის ექსპანსიური აღმოსავლური პოლიტიკიდან გამომდინარე მის ინტერესებში შედის ამიერკავკასიის სახელმწიფოების კეთილგანწყობის მოპოვება, მათი მოკავშირეებად, ხოლო მათი ტერიტორიის პლაცდარმად ქვევა მთავარ მეტოქესთან – პართიასთან დაპირისპირებისას. შესაბამისად, ამ მწერალთა ნარა-

²³ იხ. ასევე ლორთქიფანიძე 2010, 238 მმდგ.

ტივსაც იდეოლოგიური ხასიათი აქვს – რომის იმპერია არ არის ამ ტომების მიმართ აგრესიულად განწყობილი და არც მათთან ომი სურს.

ქართველი ისტორიკოსები თუ კლასიკური ფილოლოგიის სპეციალისტები ყოველთვის ხაზგასმით აღნიშნავდნენ, რომ ძვ.წ. I ს-დან მოყოლებული იკვეთება რომის იმპერიის ინტერესი ამიერკავკასიის მიმართ. ქართულ ისტორიოგრაფიაში ფართოდაა გაზიარებული მოსაზრება, რომლის თანახმადაც, ამიერკავკასიის ქვეყნების მიმართ რომაელთა ინტერესი, უპირველეს ყოვლისა, პოლიტიკურ-სტრატეგიული გახლდათ, რამეთუ ეს ქვეყნები პართიის წინააღმდეგ ბრძოლისას მოსახერხებელ პლაცდარმად გვევლინებოდა. ამიერკავკასია მნიშვნელოვანი იყო, როგორც შორეული აღმოსავლეთის შავ ზღვასთან დამაკავშირებელი სავაჭრო დერეფანი. ამასთან ერთად, და ეს განსაკუთრებით მომავალში ხდება რომისთვის საცნაური, იბერიას სტრატეგიული ბარიერის ფუნქცია ჰქონდა. ერთი მხრივ, მას მჭიდრო კავშირი ჰქონდა ჩრდილოეთის მომთაბარე ტომებთან და, მეორე მხრივ, ფლობდა კავკასიის გადასასვლელებს.²⁴

როგორც ჩანს, მათ მოსაზრებებს არ იცნობს ედვარდ დაბროვა, რომლის მიხედვითაც, ბევრი ისტორიკოსი ყურადღებას არ აქცევდა მითრიდატული ომების კავკასიურ ეპიზოდს და მას მხოლოდ აღმოსავლეთით პომპეუსის ლაშქრობის თანმდევ მოვლენად მიიჩნევდა. შერვინ-ვაითი იყო, მისი აზრით, ერთადერთი მეცნიერი, რომელმაც წყაროთა შესწავლის შემდეგ დაასკვნა, რომ ალბანეთისა და იბერიის მეფეების წინააღმდეგ პომპეუსის ლაშქრობა იყო წინასწარგანზრახული ქმედება, რომელიც რომაული გავლენის სფეროში ტრანსკავკასიის ინკორპორაციას ისახავდა მიზნად.²⁵

²⁴ ჯანაშია 1949, 184; ლომოური 1966, 102-ში ჩამოთვლილია იმ მეცნიერთა ნაშრომები, რომლებიც ამ საკითხს განიხილავენ; Амиранашвили 1938, 166; ყაუხჩიშვილი 1976, 196; მელიქიშვილი 1970, 509.

²⁵ Dabrowa 1987, 67. შერვინ-ვაითის დასახელებული ნაშრომია Sherwin-White, Roman Foreign Policy in the East 168 BC to AD 1, London, 1984. რომისა და ამიერკავკასიის სახელმწიფოთა ურთიერთობისთვის იხ. ასევე Braynd 1991.

სამწუხაროდ, სტატიამი ვეღარ წარმოვადგინეთ ზემოთ განხილული ბერძენი ავტორების სხვა ნარატივები ქართველური ეთნოსების შესახებ, როგორებიცაა, მაგალითად, დისკურსები ქართველური ეთნოსების ელინურ ცივილიზაციასთან კავშირის, თუ ქართველური ეთნოსების კულტურის (ფართო გაგებით) თაობაზე. ეს ნარატივები ქართველური ხალხების შესახებ ამავე პერიოდის სხვა ბერძნულ და რომაულ რეპრეზენტაციებთან ერთად უთუოდ იმაზე მეტყველებს, თუ რამდენად მნიშვნელოვანი იყო რომაული სამყაროსა და მისი მოღვაწეებისათვის იმპერიის ექსპანსიური აღმოსავლური პოლიტიკიდან გამომდინარე ამიერკავკასიის ხალხების და კერძოდ, ქართველური ეთნოსების პოლიტიკური პრეფერენციების და ორიენტაციის, საბოლოო ჯამში, მათი გეოპოლიტიკური იდენტობის გააზრება.

ბიბლიოგრაფია:

Амиранашвили (Болтунова), Анна. 1938. „Иберия и Римская экспансия в Азии“. *ВДИ*, 4 (5), 161-173.

Браунд, Давид. 1991. „Римское присутствие в Колхиде и Иберии“. *ВДИ*, 4. 34-52.

გორდეზიანი, რისმაგ. 2018. „კოლხისი“. *Caucasus Antiquus*, III. თბილისი: ლოგოსი. 282-307.

Dabrowa, Edward. 1987. „Roman Policy in Transcaucasia from Pompey to Domitian“. In: *The Defence of the Roman and Byzantine East*, BAR International Series, 297. 67-73.

დუნდუა, თედო. 2017. *საქართველოს უძველესი და ძველი ისტორიის ნარკვევები*. თბილისი: მერიდიანი.

Дундуа, Георгий. 1982. Монетное дело и монетное обращение в Грузии в античную эпоху (VI в. до н.э. – IV в. н.э.). Автореферат диссертации на соискание учёной степени доктора исторических наук. Тбилиси.

ლომონოზოვი, ნოდარ. 1962. *კოლხეთის სანაპიროს ბერძნული კოლონიზაცია*. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა.

ლომონოზოვი, ნოდარ. 1966. *დიონ კასიოსის ცნობები საქართველოს შესახებ*. თბილისი: გამომცემლობა „მეცნიერება“.

ლორთქიფანიძე, ოთარ. 2010. *ძველი საქართველო [კოლხეთი და იბერია] სტრატონის გეოგრაფიაში, ახალი კომენტარები*. თბილისი.

Лордкипанидзе, Гурам. 1970. *К истории древней Колхиды*. Тбилиси: Ганатлеба.

Манандян, Яков. 1939. „Круговой путь Помпея в Закавказье“. *ВДИ*, 4 (9), 70-82.

მელიქიშვილი, გიორგი, რედ. 1970. საქართველოს ისტორიის ნარკვევები, ტ. I. თბილისი: საბჭოთა საქართველო.

Nadareishvili, Ketevan. 2016. „The Identity of Ancient Kartvelian Tribes in Roman Representations: The Place, Function, and Geopolitical Orientation of Peoples at the Crossroads“. In: *Annual Meeting of the American Philological Association*, Harvard University, USA.

ნადარეიშვილი, ქეთევან. 2016. „ქართველური ეთნოსების ანტიკური რეპრეზენტაციები ევროპული იდენტობის დისკურსში“ *VII საერთაშორისო ქართველოლოგიური სიმპოზიუმის მასალები*, თბილისი: თსუ-ს გამომცემლობა, 451-54.

ნადარეიშვილი, ქეთევან. 2019. „ქართველური ეთნოსების გეოპოლიტიკური ორიენტაციისა და როლის პრობლემატიკა რომაელ მწერალთა რეპრეზენტაციებში“, *ლოგოსი წელიწდული ელინოლოგიასა და ლათინისტიკაში* 5, 137-170.

SC. – *Scythica et Caucasica. Вестник древней истории*. 1947-49. Приложение. В. В. Латышев. Известия древних писателей о Скифии и Кавказе. Москва.

Reinach, Theodor. 1890. *Mithridate Eupator*. Paris.

ფიფია, კახაბერ. 1998. „კოლხეთის სამეფოს პოლიტიკური ისტორიიდან (ძვ.წ. I საუკუნე)“, *საისტორიო ძიებანი*, I, 18-23.

ფიფია, კახაბერ. 2012. *რომის აღმოსავლური პოლიტიკა და ცალკეული „სამეფოების“ წარმოქმნა კოლხეთში (ახ.წ. II ს.)*. თბილისი: უნივერსალი.

ყაუხჩიშვილი, თინათინ. 1976. *საქართველოს ისტორიის ძველი ბერძნული წყაროები*. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა.

ჯანაშია, სიმონ. 1949. *შრომები*. ტ. I. თბილისი: საქ. სსრ მეცნ. აკად. გამომცემლობა.

Ketevan Nadareishvili

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia

The Geopolitical Role of the Kartvelian People in the Context of the Mithridatic Wars by the Greek Authors (Memnon, Appian, Dio Cassius, Plutarch, Strabo)

Key words: Identity; Iberians; Colchians; Geopolitical Function; Greek and Roman Representations.

The problem of the geopolitical orientation of the Kartvelian people presented in the ancient authors' narratives appears to be especially noteworthy while studying the identity issues of these ethnoses. This question of political preferences of the peoples inhabiting the Caucasus, Kartvelian tribes included, became extremely critical during the Roman Empire period due to its expansive eastern foreign policy.

The aim of the paper is to analyze the geopolitical role of the Kartvelian tribes in the context of one of the main political events of the ancient world – the Mithridatic Wars, as represented by the Greek authors of the Roman Empire period, namely, Memnon, Plutarch, Dio Cassius, and Appian. Research revealed that the above authors pay quite a lot attention to the issues concerning the political orientation and preferences of the Kartvelian people when narrating the events of the Mithridatic Wars. They seem to be interested in finding out the motivation of the Kartvelian ethnoses as both: (1) allies of the Armenian king and Mithridates; and (2) independent war actors. Additionally, the writers tried to define the aims of the Rome's Eastern politics with regards to peoples inhabiting the crossroads of Europe and Asia.

The conclusions of the paper will suggest useful insights concerning the Kartvelian people's geopolitical identity during the period of Rome's active striving to incorporate Transcaucasia in the sphere of its influence as viewed by the mentioned Greek authors.